

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posilať predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Do Ameriky!

Každý pravý občan prechováva v srdci svojom lásku ku domovine. To je cit najšlachetnejší. On viaže nám celý život k milej zemi, kde narodili sme sa, kde konáme povolanie svoje a kde jednúc spočívať majú kosti naše. Nič neudusí lásku oproti vlasti v pravom občani. Či je radosný život jeho, a či bólu plný; či má účasť v šťastí, alebo prenasleduje ho osud. Či požíva pokoj a blaženosť, alebo cíti kríž súžby a nedostatku. Milá mu je domovina aj vtedy so všetkými pamiatkami. Dom rodičovský, polia lúky a vrchy. Súduhovia, susedia a príbuzní. Chrám s oltárom, cintorin s hrobami známych. Pamiatky této nevyrvie, lásku neudusí žiadna moc v srdci vlastenca. Ba keď nespokojnosť, núdza, prenasledovanie alebo zúfanie žene ho do ďalekej cudziny: s ním sú všade aj pamiatky domoviny. Ešte aj tam horí láskou ku nej.

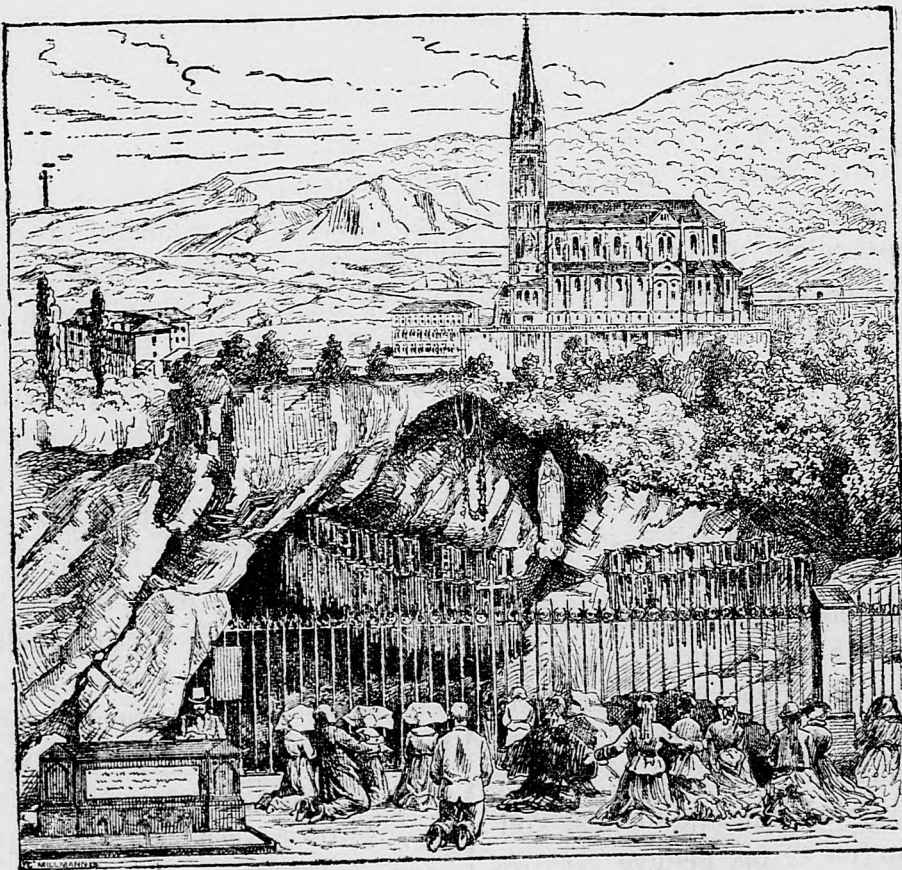
Jedine socialisti necítia

takto, lebo neznajú cit vlastenectva. Jedno je im, či tu žiť alebo inakde; lebo to držia, že «kde je dobre, tam je mi vlast». Oni vstave sú zapretí vlasti a rodu svoj. Nie je div, veď vodcovia jejich sú židáci, a židák nemá svojej židovskej vlasti. Žid je všade doma, kde kšeftovať a úžeriť sa môže.

Vodcovia socialistov vydali nedávno toto heslo: «Idte do Ameriky!» Ta posila táto háved ťubohých robotníkov, remeselníkov a roľníkov, aby zdrapiť mohli poslednie zbytky majetkov kresťanských a aby robili miesto tuná pre súvercov svojich z Galicie a z Rumunska dovandrovaným.

Darebáctvo! — Teda to sme dožili po 53 rokoch!

Zákonodarci slobodu a občanské práva dali zapovrhnutým kedysi židom. Za odmenu spojenci jejich: socialisti zobrácku kapsu a palicu núkajú opravdovým synom vlasti. Vysielajú ich odiaľto, aby zdračili ich majetky a aby povzbavili ich toho sladkého povedomia, že po tráplivom živote odpočinok

Lourdes.

najdú v hrobe predkov svojich. — Áno, to je najnovší cieľ socialistov. Na Velkú Noc vydržia-
vali shromaždenie a medzi iným aj o tom sa radili,
ako by mohli polahčiť vystahovanie do Ameriky
robotníkom. Aby bez prekážky a čím väčším
počtom mohli ísť ta. Že čo tam budú robiť?
Najdú-li tam prácu a dobrý zárobok: o to nesta-
rajú sa vodcovia socialistov. Hlavná vec je, aby
čím viac kresťanov vyvandrovalo do Ameriky, aby
miesto dali kazárom. Teda nenie dosť nešťastlivý
národ náš? Tisíce úžerníkov mučí ho. Zvábyli ho
ku korhelstvu. Naučili ho dlhy robiť. Povzbavili
ho mravov a viery. Vhnali ho do otroctva. Olúpili
ho o majetky, a teraz aj domoviny ho chcú po-
vzbaviť, aby zahynul čím skôr. Darebáctvo!

Rodáci, slyšíte o novom nebezpečenstve?
Veď už klope na dvere cháiúp vašich! Čujete
váblivé hlasy socialistov? Vidíte, čo ste dožili z
lásky kazárov, ktorým volakedy útulok, neskôr
slobodu a práva občianské ste dali! Ktorí dnes
otvorené majú všetky stavy, ktorí dnes vládnu so
všetkým, ktorých vôľu hľadá každý riaditeľ kra-
jiny. Ukazujú vám cestu do Ameriky, aby aj s
tým preukázali, ako vás milujú, ako pracujú za
dobrobyt váš a za tú daň, ktorú tak svedomite
skladate vodcom socialistov.

Nuž ludu môj! Zaslúžil si to, aby ňa da-
kolko popánených zlodejov židovských vyhánalo
do Ameriky? Z vlasti, za ktorú predkovia tvoji
tolko krve cedili a za ktorú aj ty tak veľa obe-
tuješ? Ťažko bolo udržať vlasť túto milú predkom
tvojim. Každá hruda pokrýva kosti jejich, ktorí
bránili ju oproti nepriateľom. Kropaje namáhavej
práce jejich a tvojej posvätili zem túto. Viaže ňa
k nej radosť, žiaľ a láska. A hľa, bič človečen-
stva, lúpežníci chudoby, ktorí nič neobetovali za
vlasť tvoju, ale len zdierali národ, ktorí pochopu
nemajú o tom, jak sladký cit je láska ku domo-
vine: povzbaviť chcú ňa rodiska a ukazujú ti ce-
stu do Ameriky. A to prečo? Lebo osvobodíť ňa
chcú o to málo čo ti ešte zostalo.

Či nevidíš, že majetky bývalých zemanov a
kresťanských statkárov v jakých rukách sú dnes?
Pamätáš, že Rutenov, Sikulov a väčšinu Slovákov
kto o všetko dostal? Na majetkoch jejich sami
novomódni Maďari gazdujú. Ony sú páni v kra-
jine. Aj pre teba chystajú takúto budúcnosť vod-
covia socialistov, ktorých ty tak bedlive počúvaš
a slepo nasleduješ. Ktorých za Bohov držíš a na

ních mozolíš. Či zkusil si, že by žid — socialista
lásku mal oproti tebe? Že by ti bol priateľom?
Pozri vodcov socialistov v Pešti, ako bohatnú z
mozolov tvojich, tí vodcovia, ktorí tak hnusne
kľajú na kňazov našich a na vieru katolícku.
Ktorí rúhajú sa Bohu; ktorí huckajú ňa oproti
majetným kresťanom; ktorí sľubujú ti majetky
cirkevné. Tí celé dni a noci prehajdájú, slopú,
kartujú, pánsky žijú za tvoje peniaze. Sľubujú
ti, čo len živé chceš. Pomútia ti rozum s revolu-
cionárnymi a s bezbožnými rečami. Udušia v tebe
city ľudské a obrátia ňa na zúrivca. A ty myslíš
žeš našiel v nich vykupiteľa. Slepó nasleduješ ho.
Kde máš Boha? Kde rozum? Či nevieš, že to, k
čomu povzbudzujú ňa, je hriech, oškľivosť a naj-
väčšia nespravedlivosť? To protiví sa jak Božiemu,
tak aj krajinskému zákonu. A preto ludu môj
kresťanský, ty nesmieš držať so socialisty, ktorí
udusiť chcú lásku v srdci tvojom jak ku viere,
tak aj ku domovine. Tí neznajú ani Boha ani
vlasť. Verejne hlásajú, že ony nie sú vlastenci.
Ony nivočif chcú všetko, čo je sväté pred statoč-
ným občanom a dobrým kresťanom. Najnovšie
do Ameriky posielajú vás. Sľubujú dobrý výro-
bok, zdarma zeme, lichvu, dom a všetko čo za-
potreby je k spokojnému živobytiu. Lenže je to
najväčšie cigáňstvo! Nič, zhola nič nedostanete,
ba ani to nenie isté, či pustia vás ta, lebo už aj
Amerika je preplnená, a bráni sa oproti dovan-
drovaníu. Veľmi pozre, koho má prijaf. Neni to
tak, ako u nás, že zbojnícki kazári slobodno môžu
zaplavíť krajinu a zdierať kresťanov nemilosrdne.
V Amerike tvrdsie musíte pracovať ako tu. Ba
ani to nenie isté, či dostanete prácu.

Prečo vás teda vábia? Preto, aby ste zmár-
nili, čo máte. Zemičku, domček, statok ... To od-
kúpia židáci za lahodnú cenu. O peniaze olúpia
vás tí, ktorí zviadli vás. Už viete prečo vás po-
sielajú do Ameriky? Ešte ráz vás prosím, nepo-
čúvajte ich. Veď aj tú biednu krv by vycicali
z vás. Chcú, aby aj milé vaše rodisko prišlo ka-
zárom do rúk. Za to dostanete žobrácku kapsu
a palicu.

Majte rozum! Neodvracajte sa od učenia
Kristovho! Ježiš je potecha chudoby. V mene
Jeho pracujte a zotrývajte, tak nezhyne váš
biedny rod a vaša nešťastlivá domovina.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Ctiteľom Levočskej Matky Božskej.

V jednom čísle týchto novínok sme boli oznámili tú radostnú novinu, že toho roku pri slávnosti dňa 2. júla má sa položiť základný kameň nového pútnického chrámu. Spolu sme ich vyzvali, aby svoje milodary na chrám tento obetovali každý dľa možnosti svojej, aby, keď sa sväté dielo toto začne, aj v jeho stavaní ďalej pokračovať mohlo.

Tento náš oznam a prosba — tak predpokladáme — sa ctiteľov Marianských radostne dotýkala, lebo mnohí z nich svoje milodary poslali už a Boh dá, že bude vyslyšaná u všetkých, že nebude domu, z ktorého by na tento chrám almužna udelená nebola, a že žiaden pútnik k tejto slávnosti nepriputuje s prázdnu rukou. Keď by sa tak stalo, mohli by sme mať nový chrám už na budúci rok, ináč ale nie, lebo proti summe, jaká je potrebná, ešte len malá čiastka je sossbieraná.

Zvláštnu radosť nám, a zaiste aj Matke Božej spôsobili bratia naši za morom, ktorí najnovšie dosť pekne milodary svoje na chrám tento na faru levočskú poslali, ktorým sme tiež oznam a prosbu túto v jejich novinách amerických predložili, a jejich mená aj v tomto čísle na inom mieste uverejňujeme.

Predivná táto Matka naša, ačkoľvek je už osemsto-ročná obyvateľkyňa spanilej tejto Hory, na ktorej prebývať len z lásky k nám sebe obľúbila, a ju pokladami svojeho svätého srdca obohatila, utisnutá bola na tak chudobný kostolík bez všetkého svojho majetku, takže ani len priestor (plac), na ktorom stojí je nie jeho. I keď sa teraz nový kostol budovať má, potrebné bolo najprv veľkomožnému pánu opátovi-farárovi levočskému miesto toto zabezpečiť, ináč ani biskupského dovolenia ku jeho budovaniu obdržať nemožno.

Buď Bohu chvála, priestor ten je už zabezpečený, lebo keď pán farár túto prosbu slávnému mestu predložil, slávny magistrát a všetci slovo majúci mešťania vreh tejto Hory, to jest miesto k budovaniu kostola na generálnom shromaždení svojom dňa 25. apríla jednohlasne odhlasovali, tak, aby sa priestor tento čo vlastnosť kostola aj do pozemkovej knihy zapísať mohol. Nech prijme slávny magistrát a všetci mešťania v mene predivnej Matky od nás všetkých pútnikov levočských za dar tento vzáctny a tak potrebný srdečné vďaky. Nech táto milostivá Kráľovná, ktorá už tolké stolytia nad mestom slávne trónuje a je jeho veľkou ozdobou a drahým pokladom, dar tento laskave prijme, mesto toto nech požehnáva, ochraňuje a po smrti všetkých jeho obyvateľov na svätú Horu k svojmu svätému Synovi privedie.

Slávne mesto Ružomberok žiada zo zvláštnej úcty a lásky k Matke Levočskej, aby základný kameň tohoto kostola bol z jeho kamennej bane. K tejto žiadosti p. opát-farár levočský s radosťou pripolil, a tak tento kameň základný bude darom tohoto mesta, čo rodného mesta našich dvoch obľúbených kazateľov levočských: Jána a Štefana Hattyar, s ktorými obyvatelia tohoto mesta na svätú túto Horu Matky Božskej každoročne potujú. —

Základný kameň tento dopravený bude do Levoče okolo 15. júna.

Tak tedy buď od nás pozdravená predivná Matko Levočská, ktorá nám každoročne tolku radosť na svätej Hore tejto pripravuješ, daj, aby aj nová slávnosť tohoročná ktorú tak túžobne očakávame, slúžila ku Tvojej cti, k našému spaseniu a k čím skoršiemu vybudovaniu Tvojho dôstojného príbytku. S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naši statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1217. Pokračujeme v uverejňovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Deáki (Pozsony), Felsőszeli (Pozsony), Kámaháza (Zala), Göntérháza (Zala), Klubina (Trencsén), Földeák (Csanád), Magyaratád (Somogy), Letkés (Hont), Dalmad (Hont), Kislápos (Szepes), Felsőlápos (Szepes), Alsólápos (Szepes), Lesenczenémetfalú (Zala), Nagymedves (Vas), Bellus (Trencsén), Péntekfalú (Vas), Illozsa (Trencsén), Kára (Somogy), Békásmegyér (Pest), Püspökszilágy (Pest), Pacsatüttös (Zala), Szolcsánka (Nyitra), Koross (Nyitra), Kisbölgyén (Nyitra), Nagybölgyén (Nyitra), Alsó- és Felső-Helbény (Nyitra), Kapoly (Somogy), Temerin (Bács-Bodrog), Somfalva (Sopron), Illésháza (Pozsony), Erdőd (Szatmár), Oszuszkó (Nyitra), Hertkovcse (Horvátország), Szentkirály (Vas), Hermán (Vas), Rábaszenthimály (Győr), Csécseny (Győr), Bodonhely (Sopron), Zarkaháza, Bádony és Bogát (Vas), Kislehota (Nyitra), Kesselőkőpodhrágy (Nyitra), Nemesdéd (Somogy), Tiszafüred (Heves), Szakácsi (Somogy), Tuchina (Trencsén), Perse és Fülekkovácsi (Nógrád), Frivald (Trencsén), Nagymácséd (Pozsony), Gyulajovánca (Tolna), Reck (Heves), Jakabháza (Vas), Németszentgrót (Vas), Horvátesencs (Vas), Bánya (Vas), Felsőtur (Hont), Ehed (Maéostorda), Abda (Győr), Börcs (Győr), Csik-Szent-Simon, Szászvár (Baranya), Dlhépole (Trencsén), Hegyaljátálya (Zemplén), Karancs (Baranya), Alsóbük (Sopron), Bajmóc (Nyitra), Felső-sutócz (Nyitra), Koczur (Nyitra).

Ex-lex.

Bárs zijeme aj v tom bezzákonom stave, zato ale predsa všetko sa tak robí, jako aj za doby zákonnej. Kossuthova strana síce ohromný lomoz robila na sneme v prvé dni ex-lexu, ale aj ona utíchne pomaly a svet sa točí ďalej tak ako predtým. Mnohí nazdávali sa, že bývalá strana Apponyho vystúpi zpomedzi liberálov, alebo že aspoň bude sa protivíť ex-lexu a takto pctrhá svornosť

a jednotu liberálov. O všetkom tom nemôže byť už ani reči. Apponyi a prívrženci jeho súhlasia s tým ex-lexom, a tak tedy budú musieť vytrvať pri Széllovi čo by aj akékoľvek násilienstvá páchal — lebo o Apponyistoch platí teraz už to, že kto povedal *a*, musí povedať aj *b*.

Teda nič strašného sa nestalo. Deputácie síce chodia početné do Budapešte žiadať maďarské vojsko s maďarským kommandom, ale zas mnohým trpezlivosť prechádza, keď to s tými vojenskými predlohami neide ani napred, ani nazad a obštrukcia sama sebou nepodáva nám ani vývodu jasného, ani žiadnej nádeje k dajakým vydobytkom pre národ.

Vládu začínajú predsa mrzeť tie premnohé prosbo-pisy zadané proti vojenským predlohám. Preto najnovšie zkusujeme, že jednotlivé stolice, okresy a mestá donášajú uzavretia proti obštrukcii a súčasne vyslovujú dôveru vláde. Tak učinily aj stolice: prešporská, trenčianska a šárišská. Ľudová strana neobštruuje, ani neschvaľuje obštrukciu, ale kde-čo môže sa pre dobro ľudu povedať, interpelovať alebo previesť, tam je vždy prvá na mieste. Nás len o to hlava boli, ako ľudu pomáhať; čo bude, ako bude ďalej s obštrukciou a s ex-lexom, to si budú musieť liberáli s Kossuthistami sami riešiť. A nepochybujeme, že prv-neskôr sa títo páni medzi sebou aj dorozumejú.

Márne napadnutý mandát ľudový.

Keď pri posledných krajiniských voľbách ablegátskych strana naša ľudová takrečeno zdvojnásobnila sa, milých liberálov od zlosti malo tuším poraziť. I napádali naše voľby jedno za druhým. No nepodarilo sa im zničiť ani jednu voľbu našu, krome fraštackej (tej prvej), kde však pri náhradnej voľbe novej zase len naši statní ľudáci zvíťazili, ačpráve nadutý Czocher pripravoval pôdu pokutovaním ľudákov tak hnusno, že ešte aj sám ministerpredseda sa zhrozil nad tým.

Podobne napádali voľbu aj zirského okresu, kde zvolený bol ľudák Udvary. Žalôb proti tejto voľbe bolo až vyše práva: že tak a tak napájalo a podplácalo sa so strany našej. Slávna Kúria nariadila tedy prísne vyšetrovanie v okrese, aby zistilo sa či sa ozaj napájalo a podplácalo na našej strane. Vyšetrovanie trvalo dlho, ale proti strane našej nedokázalo sa nič, len toľko, že Udvary nepodplácal ani nenapájal nikoho, lež ľudoví voličia sami z dobrej vôle trovili skromne v prespech Udvaryho, a to voličom nikto zabrániť nemôže, bo to je len znak nezlomnej dôvery voličov.

Liberáli teda ani po tento ráz nezvíťali nič proti nám ľudákom. Už sedemkrát napádali naše voľby a vždy boli odstránení a na zaplatenie trov posúdení. Aj teraz sa im to výborne podarilo, lebo budú musieť zaplatiť do 12.000 K. trov, z ktorých pravotárom Udvaryho prisúdila kr. Kúria 6000 K. Na dobré zdravie prajeme pánom liberálom.

Balkánske vzbury.

Turecká vláda bola upravila na bulharskú vládu jeden prípis, v ktorom vytýka sa, že nepokoje bulharská

vláda podporuje a za ne je zodpovedná. Na toto strojilo sa Bulharsko ostrú odpoveď dať Turecku, ale medzi tým europští veľvyslanci (konzuli) priviedli tureckú vládu k tomu, aby odvolala ten svoj prípis, čo sa aj stalo.

V Monastiri vrhli sa zdivočení mohamedáni na krestanov (bulharských aj gréckych) a viacerých zavraždili. Krestania, zvlášte Bulhari, na obranu svoju organizujú sa, tvoria spojenstvá ku zariadeniu obranných vojenských oddielov. Aby toto turecká vláda prekázala, vykázala z Konštantinopolu všetkých Bulharov, zvlášte ale inteligentov, z ktorých aj pochytať dala mnohých.

Protižidovské vzbury v Rusku.

V ruskom meste Kiseneve zle sa povodilo židom. Medzi židmi a krestanmi povstali vzbury, a to také strašné, že sa pritom zamordovalo 45 ľudí, 74 ich bolo ťažko a 350 ľahšie ranených. 700 domov a 60 sklepov — čo bolo majetkom židov — orabovali. Roztržitosť medzi židmi a krestanmi trvala už od dávnejších čias. Príčinu k terajším vzburám zadal ten chýr, žeby boli židia v Kisineve, v Dudossaroch a v Kieve spáchali na nevinných deťoch rituálnu vraždu. Ľud bol nespokojný. K tomu ešte stalo sa, že pri jednej ľudovej zábave istý žid natolko začal súrať a biť jednu krestanku, že jej dieťa z rúk odpadlo. Vypukla pračka a sa nepokoj vzrámal. O pár dní už zavraždili pár židov. O týždeň stalo sa, že veľké množstvo židov paliciami napadlo niekoľko krestanov a ich ubilo. Ba ktorýsi žid aj strelil na utisnutých krestanov týchto a výsrel poranil jedného krestana. No, toto už nemohli zničiť krestania a nasledovala v pravom smysle slova revolúcia na židov.

Naše židovské noviny strašne vejkajú nad tým, že ešte vždy mátoži vraj bájka o tom rituálnom vraždení. Dobre. Ani my nepovieme židom, že by zarezávali deti nevinné. Ale len jedno povieme: Čo je to ký helement, že deti nachádzajú sa tu i tu pozarezávané, krve pozba-vené, ale vraha o ten svet nemôže nik vypátrať. Iných vrahov polícia prv-neskorej vždy dolapí: ale nikto nepamätá, že by vrahov zarezaných detí boli už chytili. Židia sami mali by vynaložiť všetko možné na to, aby sa taký vrah detí neomylnne vypátrať. Ináč to «mátoženie» o rituálnych vraždách neprestane.

KRAJINSKÝ SNEM.

Páni ablegáti so strany Košuthovej trochu utíchlí. Ohľadom na to, že jeho Veličenstvo zdržuje sa teraz, z príležitosti dunajských slávností (máj. 13.) v Budinpešti, usniesli sa, že budú len ticho obštruuovať, a tak aj robia. Reční sa teda dlho, veľa a čo je hlavné: na prázdno.

Do takých jalových rečí nemá príčiny ľudová strana

miešať sa. Preto však neprestávajú pracovať naši ľudoví vyslanci za ľud. Tak Franc Buzáth upravil na ministra-predseda jednu interpelláciu v otázke vystahovania našich, a prisťahovania cudzincov. Pripomína, že tohoto roku nabýva vystahovanie tak hrozných rozmerov, jakých doteraz ešte nikdy. Len v mesiaci februári vykazujú úrady 20-tisíc vystahovalcov, ale je isté že aspoň ešte raz toľko je tých, ktorí bez passov zutekali. Aj z New-Yorku telegrafujú, že za 11 dní doplavilo tam 45-tisíc vystahovalcov. Predtým zpomedi tých vystahovalcov bolo 14% z Rakúsko-Uhorska, dnes je ich už 27%. Veľká chyba je, že máme nový zákon o vystahovaní a prisťahovaní, ktorý ale ešte nenie do platnosti uvedený. To vedia dobre agenti a preto ponáhľajú sa sháňať ľudí, bo za každého vystahovalca dostanú 120 korún. A idú nám nielen bezmajetní ľudia, ale aj obstojní gazdovia predávajú svoje majetky, aby mohli vraj zbohatnúť v Amerike. Najstrašnejšie deje sa to však na našom Hornom Uhorsku.

Ale aj prisťahovanie nabýva veľkých rozmerov. Ešte nikdy nedochádzalo k nám toľko židov z Galície a z Rumunska, ako poslednie časy. Títo tiež ponáhľajú sa teraz, keď zákon o prisťahovaní nemá ešte platnosti. Hlavnými agentami týchto sú rabíni židovskí, ktorí majú z toho pekne dôchodky. Pýta sa ministra: Prečo ešte neuviedol do života zákon o vystahovaní, a jaké zamýšľa porobiť poriadky k zamedzeniu vystahovania?

Széll odvetil, že usilovne pracuje sa v jeho ministerstve, aby sa vypracovali tie zákony, ktoré sú k zamedzeniu vystahovania potrebné, ale je to veľmi veľká práca. Všetkí aj zatiaľ usiluje sa robiť, čo je možné.

A. *Simonyi-Semadam*, tiež ľudák, povedal znamenitú reč o burse židovskej. Teraz došlo na snem niekoľko prosbopisov, aby zničila sa bursová hra, a z tejto príležitosti náš rečník znalecky posvietil na tú bursovú hru. Cenu pšenice nie dorábajú určia, ale burzianeri. Burzianeri dobre to vedia, že keď Rotschild kupuje, že vtedy aj oni majú kupovať, a keď on predáva, predávať môžu všetci. Tá burzová hra má len ten cieľ, aby v prospech burzianerov vplývala na ceny zbožia na zlomkrk dorábateľa. Prečo vláda nechce už raz postaviť verejné sklady na zbožie? Potom by burzianeri nemohli 'aj desaťkrát toľko predať, ako koľko sa urodilo. My sme predsa len roľnícka krajina, zaoberáme sa s poľnohospodárstvom; teda záujem gazdov je u nás o veľa závažnejší, nežli záujmy burzianerov a iných prefikaných špekulantov.

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poľahke už jestvujúcu požiadavkám zákonným zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kreštana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdlhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijme sa cestou novin kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Starišec ml., kurátor. *Ján Kurimszky*, farár a predseda škol. stolice.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Prosa.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojich chudobných veriácich. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitateľa veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolícke školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolícke obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavovaní a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolícke obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskavi svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll*, farár.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z pobožného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «Posol Sv. Antona», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Ako máme gazdovať?

(Dokončenie.)

Najistejší dôchodok má hospodár z chovania lichvy. Škoda, že mnohí nevedia to, ba zenedbajú. V tak hospodárskej krajine, aká je naša, vyvinuté by malo byť chovanie lichvy. Hospodári nielen pekný a zdravý statok mali by mať, lež aj utržiť by mohli zato hodne peňazí. Že tomu nenie tak, príčina je, že väčšina hospodárov nerozumie sa tomu, nechce sa učiť a neodstúpi od toho, čo sa od otcov naučili. Zkusujeme, že cena zbožia s roka na rok padá, tak, že sotva má hospodár aký-taký úžitok z úrody, ba rád je, keď ju odpoly zadarmo odpredať môže, aby domáce potreby kriť, a porcie vyplatíť mohol. Kdežto lichva do ceny ide, a čo by aj s času na čas padla, pritom všetkom chovanie so zárobkom je spojené. Zárobok tento istý je, lebo na statok vždy sú kupci. To je istá vec, že kto rozumie statok chovať, kto nesverí ho na nerozumných paholkov a sluhov, ale sám dozerá naň a chodí okolo neho: má nie len pekný statok, ale aj lepšiu cenu dostane, keď ho odpredá. Preto je zapotreby, aby hospodári väčšmi dbali o to, a podúčali sa, ako treba so statkom zachodiť, aby dal čím väčší ošoh.

Na pr. dakto má pekný mladý statok, predá ho, lebo dobre zaplatia. Planší ale pre seba zadrží, chová ho, ba aj prisadí. To hlúpe robí, lebo od planej kravy nemôže mať pekné teľa. Pri takomto hospodárení nie napred, ale nazad ideme, najmä keď ani nemáme starosť, aby zaopatřili sme mocných, zdravých a pekných plemenákov. Miesto toho zo samej sporivosti to kúpia, čo je lacné. Jak voľakde, tak istotne pri chovaní lichvy vypomstí sa sporivosť, lebo s pekným bujakom aj podlejšia krava môže mať hodné teľa. Ale keď aj krava aj bujak planí sú, tam ozaj len hlúpy môže čakať pekné teľa. To isté stojí pri chovaní koní, keby štát nemal starosť o plemennákov. Tak je to aj s ošípanými.

Aj pri krmení a opatrovaní lichvy dopustia sa nerozumní hospodári veľa chýb, ktoré zlé následky majú. Hlavná vec je, statok čisto držať a na čas krmiť. Keď statok nečistíme, neumývame a nekefujeme, tak dá sa doňho hmyz, ktorá cicia krv, skrze čo statok chudne a mladšie kusy zakrpatia. Ale nie len lichva má byť čistá, ale aj miesto, kde držíme ju. Maštal nech sa prevetvie, lebo dobré a čisté povetrie je základom zdravia. Nielen človek, ale aj statok má potrebu naň. Radšie nech je maštal o voľačo chladnejšia, len povetrie nech je čisté v nej, ako teplá, a naplnená

so zlým a smradlavým vzduchom. Oproti zime príroda bráni statok s tým, že na zimu dá mu dlhšiu a hustejšiu srst; ale oproti pokazenému a otrávenému povetriu nebráni ho nič. Ba v teplej maštali natolko zmalátne, že hocčo mu zaškodí a nikdy nebude tak zdravý ako ten, ktorý v chladnejšej maštali čerstvé povetrie požíva. Aj to je chyba, že v malej maštali veľa statku držia, tak že ledvi obrátiť sa môže. Voľného miesta ani pri lihaní, ani pri krmení nemá. O toto veľmi musia dbať hospodári. Najviac chýb predsa pri krmení robia. Niektorí toľko krme naváľajú od rázu pred lichvu, že tá nie je vstave zožrať ju za celý deň. Robia to z darebnosti, aby viac ráz nemuseli chodiť okolo lichvy. Pri riadnom krmení statok nie len že rastie a bujnie lepšie, ale aj zašanuje sa veľa krme, čo tiež nie je maličkosť. Každý hospodár mohol zkusiť, že keď je mnoho krme pred lichvou, tá premrva sa v nej, ako čoby vyberala čo je najlepšie, skrze čo veľa sena, ťateliný popadá na zem pod statok; to ale čo nechá vo válove, domokří, dosliní a dýcha doň; také viac nezožere, pojde do hnoja. Zas nová škoda. Keď to so dna na deň ide tak, do roka učini to pekný groš. Koľko je takých hospodárov, ktorí, zakaľ majú hodnú zásobu krme, dobre držia statok, neskôr však, keď ledvy čo zostalo, ani toľko nedajú statku koľko neomylné potrebuje. Následok toho je, že statok zchudne a zoslabne. Keby takýto hospodár riadne krmil, a krmšanoval, statok dobre by prezimoval, a nemusel by ho na jar so sečkou, s otrubami a s drahou krmou držať, čo s veľkým výdavkom je spojené. Keď ale nenie odkiaľ, tak prinútený je statok zmárniť. Hlavná vec je tedy prisny poriadok držať pri krmení a napájaní, a od toho neslobodno odstúpiť ani vtedy, keď je statok v práci alebo v ceste. Pri tomto nezabudnime na soľ. Soľ potrebná je k tomu, aby žalúdok dobre trávil, skrze čo pokrm napomôžu vziať statku. Krome toho so soľou to docielime, že krv lichvy zredne, ktorá potom nebude vydaná rozličným chorobám, ktoré zlá krv zapričiňuje. Choroby této s roka na rok šíria sa, a nevyslovnú škodu robia hospodárom. Či príčinu tejto náramnej škody nie v tom máme hľadať, že hospodári nevedia statok opatrovať a zachodiť s ním tak, ako treba, ako to zdravie jeho požaduje? Vediať toto, nikdy nešanuje peniaze za soľ. Najlepšie urobíme, keď soľ v celkosti pred lichvu uložíme, nech líže, kedy sa jej páči. Vieme dobre, že aj človek žiada soľ, ale kto to slýchal, aby len každý týždeň užil za lžičku soli, inokedy ale aby neslané pokrm jedol? Človek každý pokrm dostatočne soli, lebo ináč nemohol by ho zjiesť, a ani k zdraviu by neslúžil. Tak potrebné je soliť krm lichvy, najmä tú, ktorú varime, alebo zabárame.

Tú zlú obyčaj zkusil som, že veľa hospodárov neprisadí teľa od prvôsky (prvák, prvorodenec menované) ale predá ho, lebo to počuli od starých svojich, že z takéhoto teľata nebola by podarená lichva. Pýtam sa, prečo nie? Zato, lebo je prvorodenec? Tak ani z takéhoto koničaťa nemožno vychovať dobrého koňa. No, a či nemožno? Pravda áno! Uzná to každý hospodár, ktorý zkusil. Tak podobne aj z teľata takého môžeme vychovať pekné hovädo, len treba vedieť spôsob.

Najviac prevínia hospodári oproti statku s tým, že nezachodia s ním krotko, ale veľmi surovo. To žiadajú, aby hovädo viac rozumu malo, ako oni sami, a keď kedy-tedy nezrozumie slovo — rozkaz, keď nevládze farchu, alebo nestačí tak bežať: trhajú, bijú ho a ukrutne zachodia s ním. Citlivý človek zaplakal by nad takouto neludskosťou, a vôľu by mal vyobracať toho surovca, ktorý hovädo takto suzuje. Inde zákon bráni statok, u nás oči má zaviazané. Kto takto zachodí s hovädom, sám je ten najdravší zver. Ten ani ľudskej podoby nezaslúži. Od prirodzenosti každé domáce zviera krotké je, predsa sú kone, ktoré hryzú a kopajú, kravy, voly, ktoré kolú. Tomu príčina je: surové zachodenie, od ktorého statok zdíval a bráni sa oproti trýzniteľom. Však s dobrým zachodením a s jemnosťou aj najdravšie zvery možno zkrotiť. Nato máme hoc-koľko príkladov; ale aj to je isté, že s hrubianstvom najkrotšie zviera zdívime. Neslobodno lichvu dráždiť. Takýto statok veľa nešťastia porobí, ba aj nejedného človeka usmrť. Zachodme teda vlúdne so statkom, veď aj eno cíti bolesť. Nepreháňajme ho a nepresilme s farchou, ktorú neuvládze. Šanujme mladú lichvu, a nezapriahajme ju pred časom.

Môžem povedať, dovtedy vodilo sa dobre hospodárom, pokiaľ bedlivejšie a s rozumom opatrovali statok, a pokiaľ dobre zachodili s ním. Od dakolko rokov ale zanedbávajú toto. Dali sa do lúk a pašienok, poorali ich, len aby čím viac zbožia mohli dorobiť. Nie sú vstave držať dostatočnej lichvy. Ba aj tá, čo majú, nestojí veľa. Zlé následky tohoto nerozumného hospodárenia sú, že zbožie nemá ceny; zeme mnoho je, hnoja ale málo, a tak planá zem len slabú úrodu dáva. Na mnohých okoliach robili takto hospodári, a mnohí preto vyšli na vnivoč. Tí, ktorí živorí a chápu sa, zadlžení sú po uši a nevládu platiť veľké interese. Ekzekútor stojí im za chrbtom. Ako-tak mohlo by sa im odpomôcť, keby statok dorábali, a jednu čiastku ról obrátili na lúky. Už len jedna dobre dojná krava viac je hodná, ako kus planej zeme. To hotový kapitál, ktorý vydrží skromnú a šanoblivú rodinu.

Myslím, priatelia moji, že hoc na krátce, ale

dost poučného povedal som vám. O týchto veciach častejšie a obširne budem pojednávať. Prosím vás, povšimnite si tohoto učenia, pritom buďte šanobliví, mierni, snášanliví, mravní a usilovní. Počnite prácu s Bohom, aj končíte ju s Jeho svätým menom, lebo bez Neho nie je požehnanie.

Malý gazda.

BESEDNICA.

Zábavná zahrádka Zaoskova v parku horniackej výstavky.

Jakože prišiel Zaosek ku tej zahrádke, aby obecenstvo navštevujúce horniacku výstavku v jeho mizernej zahrádke zabaviť sa mohlo? Človek ľúbi, aj musí mať vo všetkom premenu. Môže farár jakokoľvek ohlasovať slovo Božie a zákon Boží veriacim, pritom všetkom dobre im padne na pr. missia, mimoriadna pobožnosť. — Tak, jako aj korheľ neuspokojí sa ti s Ieikom a s Lejbišom, on ide do mesta aj ku kresťanskému samaritánovi, ktorý žízňových napája.

Výstavky sú vážna vec, nuž ale človek nemôže mať tam vždy napnuté duševné sily, aj duch si musí odpočinuť, odpočinie si v tom, čo ho rozveselí a nie čo ho zrazi; najdeš preto aj na výstavke zábavné miesta, ktoré mnohokrát viac stoja nežli vystavené zfalšované veci a predmety.

Zaoskovi mnohí radili v jeho povážlivej a veru nie na vylicieenie súcej nemoci premenu povetria. By vraj išiel do Abbazie, do Neapolu, Marienbádu ešte vraj aj do Luhačovic, alebo do Cecechova na jar, brezovú šťavu piť do brezovej hôrky. — Zaosek ale nemá nič, je chudobný, má aj tú zkušenosť, že keď ráz koho posielajú na tie miesta, že iste dozorca mrtvých oznámi matrikárovi, že cudzozemský pacient-turista už zomrel. Mojeho bývalého patróna poslali do San-Remu a zomrel. Nemeckého cisára poslali do Sv. Martina, aj tam zomrel. Jedného mladého nitrianskeho kanonika poslali do Abbazie, ten ešte na ceste zomrel. Mne známeho kupca do Abbazie posielali, jako si šaty pakoval na cestu, hneď zomrel. Jedného mojeho priateľa dekana poslali do Karlsbadu, aj ten tam zomrel, ledva ho jeho rodina za veľké peniaze mohla ztadiaľ vymeniť a doma si ho pochovať, — Tieto dni mne jeden dobre známy pán lekár od Trnavy ledva dobehol z Talianskej a je už chudák aj pochovaný. — Tu tedy pre Zaoska neboly výhľady.

Predsa je len chudobnému človekovi lepšie, ktorý nemá peniaze a môže doma lacno zomreť. Mám ja síce priateľa, jedného nitrianskeho kapitulníka, mojeho predchodcu vo fare, ten by mi bol iste žiroval peniaze na

cestu, ale od priateľa peniaze vypožičiavať je mrzutá vec, obyčajne pri peniazoch rozijde sa priateľstvo. — Moja matka mi dala radu, keď som do sveta vystúpil, syn môj, toto si zapamätaj: «rodina je Boh, a priateľ je len vlastný mešec». — Mňa aj mrzelo — poviem pravdu — od kanonika peniaze požičiavať, bo tí niže 30 tisíc nechcú žiromať. Chudobný človek to ale nestačí vyplatíť a svedomitý človek to nemôže žiadať, aby to kanonik ztratil, bárs je aj kanonikom.

Jeden svedomitý lekár mi dal radu: na čo bych vraj tak dalekú a drahú cestu robil do Neapolu alebo do Venedigu na morské povetrie, keď to môžem aj na horniackej výstavke užiť. — Budapeštianska výstava mala «Konštantinopol», viedeňská výstava zase mala «Venedig» pre obecenstvo. Prenesú vraj na výstavku do Žiliny zase Neapol a Venedig s morským povetím, môžem to isté laeno docieliť aj na Horniakoch, bo lekári — vraj — len z cudzích vačkov predpisujú útraty drahého cestovania. Tu lekár dal mi aj radu, kde sa mám obrátiť o kúsok pozemku pre moju zahrádku.

Obrátil som sa ja tedy do Budapešte na jedného svedomitého «Kreštana», bývajúceho v VIII-om okrese, József-körút 35., majiteľa pozemku na výstavke, by mi zo zdravotného ohľadu jedno miestočko pre zábavnú zahrádku prepustil, že jeho publikum zdarma sa môže v nej zabaviť, rozumie sa jestli celoročnú karotku za dve zlatky do výstavky všeobecnej si zaplatí. — Bo ja do Neapolu a Venedigu ísť nemôžem, prázdny mešec, opuchlé nohy, srdce už nevládze pumpovať krv čez zapchané rúrky žilové. Len ešte zdravý duch, ktorého melancholia ešte neprikryla so svojou čiernou ťažkou zásterou, účinkuje vždy v sediacom tele, ktorému telu lekár zakázal jiesť, vodu piť a predsa z krve vodu prešuje von «diuretične». — Zakázal telu sa smiať, plakať, jedovať sa a ešte sa aj radovať; abych vraj ani lósy «jó siv» nedržal, lebo že keď bych spravil hlavného treffera, bych sa od radosti mohol zadusiť. — Žiaden dôjem abych neprijal do ducha, či mi kto nadá, či ma pochváli; či mám na mydlo, na apatieku, na mäso peniaze, či nie; či dôchodky, či dlhy. Tedy žiadnu premenu duševného počasia; preto som aj barometer, baroskop, thermometer, anroid vyhodil von a sedím ako čosi pod plotom — starý hrýb. Vyprávať nemiem, písať bez affektov môžem, ale len s pausami — treba oddychovať. Naložil mi absolutný pokoj, taký som ja ale len pri tých našiel, ktorých som do hrobov ukladal s kropáčom. Radšej bych bol ja zdravý, jako s Rotšildovou millionovou penziou sťa pol zadusený holub na nádievku.

U nás to tak nenie s peniazmi jako u ministrov a u vojska. Vojak, keď povie, že nemôže slúžiť, tak mu dajú penziu. On ide do Grácu, žije v pokoji, chodí jako štampgast na 1—2 deei bordočirovene pred obedom, večer na pohár piva, a každý mu dá pokoja, dokiaľ v pokoji nezomre. — Ministri, keď porobia niektorí škodu štátom, ľudom alebo iné sprostosti, dajú im chytro penzie a vysoké rády na prsia za zásluhy.

Kňaz tak chytro k pokoji a k penzii nepríde. Až

keď veriaci frflú, že oni zobráka chorého nepotrebujú za sluhu; až keď kostolník padlého kňaza zo zakristie vyvlečie, a dva-tri roky vypisuje dekan vrchnosti, že tu treba dačo robiť, bo správa duchovná trpí: až vtedy svolajú komissiu o rok, ktorá sa najprv dozvedá, či ich klient ešte nezomrel, a či už patrón slúbil dakomu faru. Aj sa dozvedajú od dištriktuálneho infirmára, či rekurent ozaj ešte nezomrel, a keď zomiera, chytro si komissia zasadne a určí penziu, ktorú nebohý obyčajne až po polroku po smrti dostane, bý si kúpil kohúta na polievku a liek v apatéke. Kňaz neslúži za «česť», za «chce» jako vojak, bo dobre znaš, že kňaza všade, vždy a každý zneuctuje. To už sám Spasiteľ dal pokynutie každému kňazovi, na čo má byť prichystaný: «kto vás zneuctuje, mňa zneuctuje», tedy už predpokladal zneuctenie, ktorého kňaz najviac aj okúsi.

Obyčajne až potom, keď aj duch kňazov ochorie a zvalí sa na neho ťažkomyselnosť modzgov a musia ho chytať, aby ho k milosrdným mohli zaviesť, uznajú, že je už celkom chorý.

Moje telo ešte nesdelilo nemoc mojemu duchu. On potrebuje zábavnú zahrádku, bo je zlvý. — Jak mu túto odoprú, až až potom budem celý chorý. To by bolo ale barbarstvo sa za to na mňa hnevať, je živý duch ešte, bárs aj jednostranne účinkuje na pozemku veselej mysly. Jak prestanem myseľ, písať, a chorých jako som ja, rozveselovať, až potom ma môžu odporúčať milosrdným. — Mnohý, cibilný, citlivý, fajný panák zase utieka sa potom k pištoli, keď vidí, že je s ním zle. Ja sa utiekam o zahrádku, v ktorej keď už s motykou nemôžem, aspoň s perom chcem pracovať do času. Nech mi žiaden za to nenadáva, ináč ho prekoľem s perom husacím. Bo vieš, že nezdravý človek je netrpezlivý a nervózny.

Zahrádku zábavnú výstavkovú je už hotová, len maj trpezlivosti, bo sadzač má plot, pokiaľ môže vysádzdať.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin

Dar Roosevelta pápežovi. Roosevelt, präsident amerických Spoj. Štátov, prekvapil pápeša Leva XIII-ho pekným darom. Dar pozostáva z 10 vkusne viazaných kníh, ktoré obsahujú odkazy a úradné listiny všetkých

präsidentov Spojených Štátov počnúc od Washingtona až po Roosevelta. Jeden poverený vyslanec už aj odcestoval do Ríma, aby odovzdal jeho svätosti pápežovi dar präsidenta.

Birmovky v hlavnom meste. Tohoročné birmovanie namiesto chorlavého knieža-primasa Vasaryho, od-baví biskup dr. Medard Kohl a síce dňa 21. mája v X. okrese, 24. mája u karmelitov, 25. mája v IX. okrese, 26. mája v Starom Budíne, 27. mája v IV. a 28. mája v VI. okrese, 1. júna v IX., 2. júna v VII., 4. júna v VIII. 7. júna v I., 10. júna v VII., 13. júna v V. a 15. júna v VIII. okrese bude birmovať.

Proti civilnému manželstvu. Po tieto dni matrikár pešbudinského Jozefova, Komáromy, sobášil grófa Tomáša Nádasdyho s komtessou Mariou Wenckheimovou. Po civilnom sobáši matrikár dľa predpisu vyzval novomanželov, aby podpísali zápisnicu. Mladoženích to aj ochotne urobil, ale komtessa pevným hlasom odoprela podpísať zápisnicu, lebo ona dľa svojho náboženského presvedčenia nepovažuje sa ešte za manželku grófa Nádasdyho. Za takú bude sa považovať len po cirkevnom sobáši. Riekla a pritom ostalo.

Šapkáši. Ako už známo, študenti na universite pešbudinskej od istého času nosia osobitné čiapky, podobné officierským. Táto móda len skoro zapáčila sa aj žiakom stredných škôl, aby nosily iného strihu čiapky, alebo aby si dali aspoň niaky odznak na ne, dľa ktorého bolo by možno rozoznať žiakov a universitantov. A čo bude, jestli si ešte aj učnia kúpia a budú nosiť také čiapky?!

Staré popolnice? «P.» sdeľuju z Unina, že istý roľník pri oraní zeme zavadiť pluhom o kameň. Pod

kameňom zbadal dosť veľký hrniec, ktorý potom vykopal len večer pri svetle, a našli ešte sedem väčších hlinených hrncov, v ktorých sa údajne hlina nachodila. Našli aj zlatú ihlicu, šparáku podobnú a cifrovanú. Hrnce, keď obsahovali len hlinu, potrepali na kusy, čo veru veľmi nemúdre urobili, lebo, možno, že to boly staré popolnice,

do akých naši pohanskí predkovia vkladali popol upálených mrtvol. — Upozorňujeme, že kdekoľvek odkryly by podobné nálezy, aby pozorne nakladali s nimi a oznámili nález museálnej slov. spoločnosti.

Maďarov pustošiaci Botokudi. Do Brazílie, na Kuribskú Mojemskú kolóniu veľmi mnoho Maďarov sa vysťahovalo. Jeden z nich, Imro Csávás, zo stolice saboléskej smutnú zprávu sdeľuje jednej rodine svojej. Hrúzu tej kolónie sú indianski divosi medennej barvy, takzvaní Botokudi. Pár dňami pred písaním tej zprávy vrhli sa na Mojem. Ženské a deti pokalčili a pozabijali, podpálili celú kolóniu, odohnali im statok. Strach panuje tam hrozný, lebo divosi sa ešte vždy na okolí zdržujú. Je nepocho-piteľné, že vysťahovalci v Brazílii nesmú držať zbraň u seba. Po nociach tak sa bránia, že mužovia sídu sa na kraj kolónie na stráž, a zarieňajú sa. Csávás, ktorý hrozne

Dolapný...

bedáka nad tým, že ho vysťahovanie oklamalo, takto končí list svoj. V smrteľných strachoch žijeme tu bez pomoci, soslabnutí, lebo v tejto krajine nemôže zostať zdravý žiaden Maďar. Ešte aj to slnko je tu inakšie. Keď obrátim pohľad svoj na zhoreniská a popálené kosti ľudské, zúfanelive volám: A za toto musel som ja vystahovať sa?

Oheň. V spišskej obci Jakubjan dňa 26. apríla veľký požiar zúril. Zhorelo asi 30 domov.

Čanádsky biskup Alexander Dessewffy upravil na kňazstvo svojho biskupstva pastiersky list, v ktorom vyzýva pozornosť na pohyby vystahovania. Biskup netají, že ponosy ľudu ohľadom výživy majú mnoho základov. Avšak ani v Amerike neočakáva nikoho ružový život. Nielen z našej vlasti, lež i z iných čiasok sveta idú do Ameriky milliony a milliony ľudu, ktorý bohatstvo už dávno využítkoval. Čanádsky biskup svojich kňazov vyzýva, aby v ľude vzbudzovali kresťanské presvedčenie a aby ho upomínali na ťažkosti, ktoré čakajú v Amerike na vystahovalcov. Duchovný pastier pred Bohom zodpovedný je za každú svoju ovečku, ktorá bola sverená naňho.

Hodina smrti neistá. Franc Hohegger, farár v Rainachu (Štýrsk) dňa 17. apríla sedel vo spovednici. Osoba, ktorá sa práve spovedala, počula ho ťažko vydýchnuť, a keď nedával žiadny znak života, vstala, otvorila dvere spovednice a našla ho mŕtveho.

Nové potravné spolky. S radosťou oznamujeme, že v mesiaci apríli začal účinkovať potravný spolok v Beckove a druhý v Selciach. Mnoho zdraru!

Umrtie. V najkrajšom veku zomrel v Chicagu v Amerike III. Martin Gavora, pochodiaci z Brezovej. Bol 26-ročný, medzi chicagskými Slovákmi obľúbený mladý človek. Pracoval v garbiarni, ochorel a v nemocnici na Harrison ulici zomrel.

Conversia. V Liskovej (lipt. stol.) minulú nedelu na slávnosť nalezania sv. kríža našiel milosť u Všemohúceho a vstúpil do pravého ovčieňa Kristovho blúdiaci jedon bäránok Ondrej Trolo, pochodiaci z Poruby, sluha a pomocník tunajší, navrátil sa do lona matky cirkve katolíckej, splniac s tým svoju dávnu a vrelú žiadosť vieru pravú, v ktorej manželka jeho žije a ktorú deti jeho vyznávajú, tiež vyznávajú. Vierovyznanie složil do rúk veľbného p. dekana Karola Mózer, farára liskovského.

Krvavá voľba rychtára. V obci Seprős pri Arade 7. t. m. bola voľba rychtára. Jedni chceli dosavádneho Floriana Peru, oproti ktorému postavili socialisti Jozefa Matyeja. Vyvolený bol Pero väčšinou 6 hlasov. Keď slúžny vyhlásil výsledok, povstala taká vzbura, že museli zakročiť žandári, a pretože zástup chcel sa na nich oboríť, títo použili zbrane, štyria padli mŕtvi a sedem bolo ťažko ranených. Seprős je rumunská obec.

Zbytok učiteľiek. Na 20 uprázdnených staníc v hlavnom meste konkurrovalo 439 učiteľiek, na sedem staníc óvodáskych 106 óvodášok a na 61 učiteľských, učebárskych a direktorských staníc tiež tam 565 učebárov a učiteľov. Stanice, rozumie sa, obdržaly tie osoby, ktoré

maly ich už vopred zabezpečené. Nezabezpečení darmo teda lepili štemple (kolky) na prosby.

O protižidovských vzburách v Kišineve. V Rusku už mnohokrát prenasledovali židov, ale ani jedno prenasledovanie ešte nemalo toľko obetí, ako teraz. O terajších ukrutnosťach poskytuje obraz židovská nemocnica, ktorá mŕtvolami naplnila dva baráky; izby, ba i chodby a po-bočné miestnosti plné byly ranenými. Vzbury trvaly tri úplné dni. Za tieto tri dni zabili 50, ranili 400 ľudí a spôsobeno bolo asi na million rublov škody. Po domoch, kde nebývali židia počas vzbúr byly v oknách povykľadané sväté obrazy. Nálada ľudu je práve nie uspokujúca a možno sa obávať, že vzbury sa budú opakovať.

Hra v karty na vlaku. Nathan Spitzer, obyvateľ z obce Bátu na železničnej čiare medzi Munkáčom a stanicou Lavočine začal karty hrať. Spitzer za krátky čas vyhral od svojich partnerov všetky peniaze. Obohnaní cestujúci Spitzera napadli. Spitzer však neďaleko stanice Solva vyskočil z jachajúceho vlaku a padnul pod kolesá, ktoré Spitzera roztrhaly na kusy. Jeho spolucestovateľov konduktori odovzdali žandárom.

Krvavá bitka medzi socialistami. V obci Kéthely bolo veľké prelievanie krve. Socialisti došli do obce, aby spokojný ľud tejže obce sviadli na svoju stránku. Verejné shromaždenie držať nemohli, pretože to vrchnosti neoznámili, preto vyslaní agitátori vyhľadali ľudí po domoch a pozvali ich do krčmy Mórica Schwartzkopfa na priateľskú poradu. Medzinárodní socialisti Adolf Führinger a Ignác Klein chceli rečniť, ale znovorganizovaní začali ich myliť, z čoho povstala poriadna pračka, ktorej len žandári koniec urobili. V bitke Juraj Kollár, Štefan Janda a Martin Denk boli tak ťažko ranení, že sotva pri živote zostanú. Žandári socialistických buričov zatkli.

Nová hypotéza o liečení raka. Ako z New-Yorku oznamujú, koná lekárska škola na Kornellovej universite už viac mesiacov pokusy s viac rakmi a na základe týchto ohľadom povstania rakovej nemoci postavili novú hypotézu. Dľa pokusy konajúcich učencov dokázalo sa, že raková nemoc nepovstáva z baktérií, lež následkom chemického pretvorenia sa krve. Skúmatelia teraz snažia sa vynajst taký liek, ktorým by zamedzili chemické pretvorenie sa krvi, pretože toto by bol jediný spôsob, ktorým by sa rak dal vyliečiť.

Srútila sa veža. V obci Herepe v alsófehérskéj stolici víchor zrútil drevenú vežu. Dvoh robotníkov zabilo, osem ľudí bolo nebezpečne raneno. Omša musela byť pretrhnutá, ľudia naľakaní utekali z kostola.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bärskedy, lebo v celkosti alebo v častkách bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₁₀₀ a na 4¹/₂⁰/₁₀₀-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Lúpežnícky útok. V obci Királyfa (prešp. stolica) k tamojšiemu zámožnému gazdovi Antonovi Samekovi prikvitol jeden neznámy dedinčan a povedal, že by sa rád s ním niečo pohovárať medzi štyrma očima. Samek voviedol neznámeho do druhej izby, kde mu vidiečan začal rozkladať, že on má padelané dvadsaťkorunové bankovky, z ktorých by dal za pravé banknoty trojnásobnú cenu. Samek vyhlásil, že je ochotný zameniť 1800 korún hotových peňazí za trojnásobnú cenu falošných bankoviek. Neznámi na to odišiel a povedal že po desiatej hodine večer donesie peniaze aj so dvoma súdruhmi. Kým Samek pozeral falošné bankovky, jeden z troch udrel ho tak po hlave, že tento klesol na zem. Onedlho ale prišiel k sebe. Zbojníkov žandári stopujú, ale posavád ich ešte nelapili.

Zvláštnu prosbu podalo pred snem mesto Čongrád. Je známo, že táto obec jej práva môcť voliť vyslanca za celých päť rokov a síce pre dokázané podplácanie a iné protizákonné skutky pri poslednej volbe. Teraz Čongrád žiada aby vyslanecké diety boli jemu dávané a on že urobí z toho základinu na dobročinné ciele. Snem ešte nerozhodol. Ale keby sa tej žiadosti vyhovel, bez pochyby prišli by aj iné okresy do pokušenia tiež tak robiť, nemať vyslanca a brať si jeho diety. To málo by ovšem aj svoju dobrú stránku: bolo by na sneme hodne menej vyslancov, menej rečí a viac práce.

Deti a alkohol. Nathnagel chýrečný viedeňsky lekár-professor, povedal v jednej prednáške nasledujúce: «Veľký hriech je, keď deťom dávajú pálené, víno alebo pivo. Do štrnásteho roku by deti nemali dostávať vína, piva a pálenky alebo čaju. Toto sú všetko dráždivé prostriedky, bez ktorých sa dieťa objíde. Zločin je to hovoriť, že víno živí a je detinskou vecou, keď lekár to vraví, že červené víno viac posilňuje, než biele. Úfam sa pánovia, že napozatým zanecháte také detinské veci. Pozorovať treba teda na to, aby deti liehového nápoja nedostávaly; lebo strašná nerôznosť nášho času pochádza práve z tohoto predčasného požívania alkoholu. Alkohol medzi všetkými okolnosťami je jedom a majú úplnú pravdu tí, ktorí to vravia, že človek nepotrebuje alkoholu; veď vidíme, že medzi nami celá ríša živočíchov žije bez alkoholu, len človek má prednosť v požívaní alkoholového jedu».

Veľké pouličné demonštrácie v Stýrskom Hradci pre zdrazenie mäsa. V Anniných sieňach bolo veľké shromaždenie, na ktorom sa zúčastnilo vyše tisícpäťsto ľudí s ostrou resolúciou. Shromaždenie v dlhom rade tiahlo pred mestský dom, kde hlučne demonštrovali a kričali: «Dolu s mäsiarmi! Povešajte tých zbojníkov!» Obyvatelia susedných domov pootvárali okná a tleskali demonštrujúcim. Konečne zakročila polícia, načo nastal opäť poriadok.

Srdce zvonu sa odtrhlo. V starobilej veži kostola sv. Petra na Poríči v Prahe odtrhlo sa pri večernom zvonení srdce najväčšieho zvonu, takzvaného Petra, váži asi dva centy. Zvonár a kostolník ušli len zvláštnym šťastím pohrome, lebo srdce zvonu padlo s veľkým treskotom medzi nich na podlahu, takže ju hneď rozbilo.

Protižidovské vzbury. Ako «Ruskoje Slovo» sdeľuje, v Odesse všetky hotele preplnené sú židmi, ktorí ušli z Kišineva. Židia vyšli na vnivoč tak, že nemajú čo do úst položiť. — V Kieve chystajú sa tiež proti židom demonštrácie; mnoho chudobnejších židov opustilo mesto, zámožnejší ale presťahovali sa do hotelov.

***

Spoločná púť do Lurdu.

Pohne sa z Budapeštu 22. mája, zpäť prinde 9. júna 1903.

Duchovný vôdca: dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricze (trenčianska stolica).

Smer cestovania: *Ta:* Budapešť—Fiume—Velenceze (Benátky)—Padua—Milano—Genua—Monte-Carlo—Nizza—Marseille—Cette—Lurdy.

Zpäť: Toulouse—Cette—Nizza—Genua—Verona—Benátky—Fiume—Budapest.

Ceny: I. trieda 490 korún; II. trieda 370 korún; III. trieda 210 korún s 8 dňovým prvotriedovým zaopatrením.

Vysvetlenia a programy vďačne pošle dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica), u ktorého sa do 12. mája aj prihlasy konajú.

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodinco, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

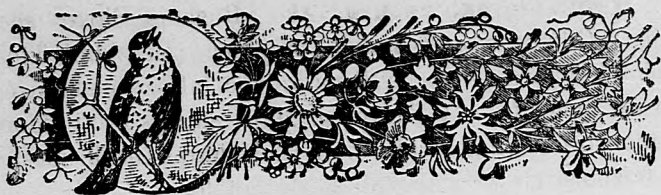
S týmito sa dvojaký cieľ obsiahne: asice má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých vefactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubileum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nesťažovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiac, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) *Ján Greben, farár.*

Púť.

Dňa 17-ho mája pôjde z Jozefovho kostola do Maria Remete. Rano o 6 hod. bude najprv svätá omša a po sv. omši pohne sa púť pod sprievodom velp. *Edvarda Sándorfího*, hlavnom. katecheta. Na milostnom mieste bude kázeň, sv. omša a po obede litánie. V prípade nepriaznivého počasia púť sa prenechá na budúcu nedeľu totiž na 24. mája. *Vincent Jonec, spevár.*

DOPISY.

Súlovce.

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Krestane uverejniť.

Veľmi smutné mi prichádza to, že sa nemôžem dočítať nič o našej dedinke Súlovcach a o Apponicach. Žiaľbohu, zle to u nás vyzerá; chudoba je veľmi utlačená od nešťastného židovského plemena, čoho je u nás toľko ako potkanov. Chudobný ľud celý týždeň pracuje v poli za pár mizerných krajciarov, ktoré nedostane v sobotu alebo v nedeľu v čas ráno, lež cez služby Božie, keď má ísť do kostola slovo Božie slyšať; alebo cez poludnie, keď sa židák už dobre nažral, jeho verní úradníci hladnú chudobu vyplácajú, ale aj to nie z drobnými peniazmi, lež s desiatkami, kde potom chudák chudobný človek musí cez Litánie z domu do domu peniaze odmieňať.

Židák mu zdarma neodmení, musel by si aspoň pol litra toho smradu kúpiť, ak ale neodmení, tak veru ani nejie, pretože na úver nedostane. Chudobný potom hreší, blúzni, Pána Boha obráza, miesto toho žeby sa mal P. Bohu pomodliť a poďakovať za veľikú dobrotu, že mu v jeho týždenných prácach so zdravím na pomoci byť ráčil. Takto hľa u nás odbavujú každonedeľnejšie služby Božie. A kto je toho príčinou, ako ten liberálny židák? Lež aj krestania sú mnohí, ktorí sú ich úradníci. Doktorí krestan je tak hlúpy, že sa ide sám židovi podlizovať, za čo ho ten židovský Judáš vo svojom duchu za chruňa drží. Žid si myslí: «dobro je tak, nech je chudoba utlačená, však ma k tomu navádza silný krestan katolík».

Zároveň prosím velebného pána farára, aby ráčili takých liberálov poučiť, čo je nedeľa. Ačkoľvek milostivý Pán Boh nám sám nariadil 6 dní pracovať a 7-mi deň odpočívať, to jest Jemu slúžiť a ďakovať za Jeho veľiké dobrodenia, ktoré od neho máme. Len tak môžeme odplatu od neho očakávať, keď chudobného človeka podporujeme, jeho zastávame a na svoj čas jeho krvave zaslúženú mzdu mu dáme, aby v nedeľu na poludnie i on mohol si teplej polievky zajať.

Zato volajme drahí priatelia všetci jedným hlasom: «Trojjediný večný Pane, ráč našu prosbu vyslyšať, a nám chudobným sily a zdravia dopriať, aby sme mohli stať sa nad našich vladárov verní a silní nápadníci Krista Ježiša.

S úctou -

Urban Ďatelinka, Iudák.

***

Z Hornieho Kamenca.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krestane».

Dňa 3-ho mája sme boli ku cti blahoslavenej Panny Marie na púti v Štiavnici. Ponevác sme sa ta ale veľkým počtom vyberali, preto sme chceli všetci, jako aj náš veľ. pán farár, aby sme išli s hudbou, ktorú máme u nás na fúkajúcich instrumentoch. Ale čože! Naši muzikanti povedali, že sa im to nevyplatí. No, dobre, keď sa vám nevyplatí buďte len doma. My na púti nebudeme vám škopy variť, ani stovky sľubovať, ako vám to robili na voľbe, keď ste hrali liberálom v Zlatých Moravcch, kde do vás kamením hádzali.

Teda páni muzikanti, bárs by sme vám my pútnici neboli toľko zaplatili, ale by ste boli mali medzi nami pokoj u Boha a u Panny Marie. Veď dobre viete, že aj vy Pána Boha tak potrebujete, jako aj my!

Boh vám za to pomáhaj!

Jedon z pútnikov.

***

Svätý Ján (prešp. stol.)

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krestane» uverejniť.

Dňa 13. mája mali sme u nás II-hé valné shromaždenie nášho potravného spolku. Náš spolok započal sa len so 7106 korunami. Rozumie sa, že začiatok bol dost ťažký, ale behom jedného roku čistého zisku sme mali 2675 korún 75 hal. Hľa, jaký to krásny pokrok, kto si potravný spolok založí! Vých spomenuté valné shromaždenie uzavrelo, žeby jedna tretina toho zisku neodkladne rozdelila sa už z tovaru dľa kúpnej ceny. Druhá tretina aby ostala čo základ v rezerve a tretia tretina zas na vyššie ciele spolkové.

Ctení krestania! kde ešte potravného spolku nemáte, hľadte si čím skôr založiť a buďte ruka v ruku! Neku-pujte u krivonosého žida, ktorý len hľadá aby vás odral z tej deviatej kože.

U nás naše gazdinky Marka, Katka, Hanka atď. spolu sebe povrávajú: «Teraz poďme nakúpiť si k našim otcom všetko čo je nám potrebné, nie k židovi, lebo u týchto môžeme sa úfať aspoň novoročnému, tak v spolku ako aj od našich starkých.»

Najväčšej zásluhy si nadobudol náš hlavný pokladník V. M. Ponevác musel celú tú vec sám spravovať, lebo kurda-burda ho nechal, že bude «ex-lex».

Ešte raz drahí krestania! Ako vidíte, nemal by u nás židák z toho trikrát tak veľký zisk? Veru áno! Teraz ale chvála Pánu Bohu ostal nám.

Istý Abrhám sa pýtal po valnom shromaždení istého jeho priateľa: «Nü, vidhiš švaghre, jach bych nemohel už tham shenkovať ani dhajakú shlivovichu?!»

Svätojančanom na 1-ho mája ani hudba — ako to býva vo zvyku — nehrala, aby sa im vraj instrumenty nepokazily.

P. M. R.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreššana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jeden každý poušiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	---	---	---	4 koruny
na pol roka	---	---	---	2 koruny
na štvrt' roka	---	---	---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreš'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Vysokoctený spolok levočských murárskych tovaršov zo svojej kassy obetoval 200 korún; ďalej obetovali z Levoče: Štefan Dvorčák, Maria Kostik, Maria Ondrejčák po 20 korún, Maria Venczko 15 korún, Maria Zamborský 5 korún, Žofia Krejsz 2 koruny, Anna Hoder-manský 20 korún, Maria Marušinský 2 koruny, Juraj a Maria Zubaľ 5 korún; veriaci z Doliny pri Levoči 51 korún 90 halierov, Alžbeta Kacvinský 5 korún, Žofia Ovlovský 5 korún, Karol Senkeľ 5 korún, Ján Jakab 2 koruny Žofia Kačej 10 korún, Matej Kostik 10 korún, Maria Mindáš 2 koruny, Jozef Šuster 4 koruny, Štefan Milčák 10 korún, Jozef Pupeško 2 koruny, Jozef Novotný 2 koruny, Maria Košar 2 koruny; ďalej obetovali zo Širokého (Šarišská st.): Ján Franc 29 korún 90 halierov; Gyetva: N. N. 5 kor.; z Lipovca (Šarišská st.): Ján Justičák 10 kor.; z Michalan: Jozef Bavelčík 5 korún; zo Žiliny: Ján Hoffmann 8 kor.; z Bobrova (Orava): Matej Košak 10 kor.; zo Spišských Vlachov: Jakub Medvec 4 kor.; z Liptó-Hutti: Štefan Košalko 2 kori; z Hrušova: Ján Kalman 5 kor.; z Iglava: Pavel Rokifak 2 koruny; z Veľkých-Kostolan: Anna Kanka 2 koruny; z Veľkej-Bistricy: Ján Podoba 20 korún; z Jakabuďi: Juraj Slanina 20 kor.; z Brezovej: Ján Lorganer 2 koruny.

Milodary na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovänoch.

Sbierka Jozefa Šimo Adamec 539 korún 87 halierov. Prispeli: Ondrej Škutta 10 dollárov; po 5 dollárov: Jozef Šimo Adamec, Ján Adamec, Štefan Koberec, Karol Mišik, Ján Pekár Bakaj, Jozef Pekár, Juro Pečko, Jozef Matula, Jozef Pečko, Ján Brnčal.

Po 2 doll. 50 cent: Ondrej Štúr a Ján Havčo.

Po 2 dollare: Ján Burgan, Jozef Burgan, Ján Bagan

st., Ján Bagan ml., Ján Ficko, Matej Škutta, Ondrej Zrník, Jozef Holdoš Sopko, Ondrej Lisý Marek, Ján Trasoň, Jozef Špitko, Juro Babala, Max Mitner.

Po 1 doll.: Ján Chorváth, Jozef Huntata, Matej Buvala, Jozef Zrník, Jozef Záveský, Jozef Zajac, Ján Stolár, Michal Pačín, Zuzanna Pivovárnik, Ondrej Kubasz, Ondrej Kúčera, Jozef Kiš.

Po 50 cent: Ján Zubaj, Gašpar Maga, Štefan Dobrik Ondrej Balezsec, David Veisz, Martin Žakovič, Ján Cabanek, Ondrej Benčo, Imrich Kováč.

Po 25 cent: Ondrej Babic, Ján Slezak, Ondrej Paluch, Ján Motokar, Michal Pastirčák, Ján Kozák, Jozef Hlinka, Majk Romančík, Majk Kúčera, Tomáš Drapač 10 ct., Ján Suchon 15 ct., Jozef Korno 1 doll. 50 cent a Jozef Karas 3 dollare.

Ďalej obetovali: Ján Čješko Kudlík 50 korún; po 5 korún: Ján Kvara a Jozef Brveník; po 2 koruny: Ján Kufler z Belohradskej stolice, Jozef Chorváth a Ján Hir-ling; po 1 korune: Ján Babala Mudrák a Anna Tavel st. — Spolu: **6459 korún 6 halierov.**

Božské Srdce Ježišovo odplat dobrodincom našim tisíc násobne a daj nám tej milosti, aby sme ňu vždy viac a viac milovali!

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudanú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter-u. 33.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva ničo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a profesor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písali a tlačili. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, nártov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce

v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeduvanú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemkrát počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Dennica. Ročník VI. Číslo 4. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučnozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraž Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 20 hal.; viaz. výt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spínkov 2 kor. 80 hal.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Našich čitateľov a čitateľky «Krestana» ako aj «Posla Svätého Antona» v Amerike prosíme o to, by nám pri posielaní predplatkov na «Posla Sv. Antona» ráčili dať vypísať na peň. poukážku svoje meno a cieľ tejšie zásielky, lebo mnohokrát sa stane, že list keď aj dojde, často nevieme kto na jaký cieľ nám tie peniaze posielal. A to tým menej, bo listy prídu skorej, peniaze dochádzajú však po dlhom čase; avšak ani to neni vytvorené, že list sa ztratí, čoho následkom prichádzame do toho najnepriaznivejšieho zmätku.

Bratia Rodáci! Rozširujte tam za morom medzi Vašich krajanov nášho «Posla Svätého Antona») ktorý je svedomitým, spravodlivým priateľom katolíckeho ľudu slovenského a ktorý prináša aj dosť bohatú kroniku.

Redigujú ho Edvard Sándorfi, hlavnom. katechet a Andrej Červienka, učiteľ. Vychádza s krásnymi obrazmi každého prvého na šestnásť stranách. Predplatná cena na celý rok *pre cudzozemsko 3 koruny* a do Ameriky *3 koruny 75 halierov.* Predplatiť treba na túto adresu: «Posol Svätého Antona», Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

Juraj Kassovič v Pešťbudíne. My len také prosby môžeme uverejniť, ktoré sa týkajú celej obce, alebo cirkevi. Teda osobitné nám nemožno uverejniť.

Mikuláš Žabka. Dortmund. Obráťte sa na veľk. dek. Richarda Osvald, redaktora «Kazateľne» v Teplej (Lenge) ost. p. Bélabánya (Hontm.) Žiadajte si to ale na dobierku.

Jeden farník. Odpusťte, nemôžeme to uverejniť.

Elizabet Zidlik, Veska. Opakujeme, že Váš exemplár expeduje sa riadne, ako všetky ostatné, pod tou samou adresou (Veska op. Radosócz) ako ste udali. Snáď Vám to tam dakto habe.

Jozef Piecka a Jozef Hrenčár v Liskovej. Žiadané čísla pošleme Vám všetky. Ráďte ich potom, keď obdržíte čo najistejším priateľom rozdať a za odberateľov ich získať. Vyslovujeme Vám už vopred úprimnú vďaku!

Ďurko Vavra v Chropove. Bárš reklamáciu ste nám i poslali, predsa však predplatok sme od Vás neobdržali. Ačkoľvek viete už z reklamácie, že komu bol vyplatení. Náš «Posol» ide riadne do Chropova, lež na adresu p. Andreja Vavru, Číslo pošleme Vám všetky.

Pavel Fabianič v Prešporke. Ráďte nám len potom doposlať správne adresy tých istých, aby sme takto vyhnúť mohli všetkým najnepriaznivejším zmätkom.

Gabriel Mikuš. Najlepšie presvedčíte sa tak, keď pojdete najsamprv do «Pozemnoknižného úradu» a prezreť si mappu, a keď budete vidieť, že v mape sa to tak nachodí, ako tvrdíte sám, vtedy môžete zakročiť cestou niektorého ľud. pravotára.

Ján Vdovka, učiteľ. Došlo všetko. Upotrebíme.

Jozef Dubček v Zay-Uhrovci. Zakaľ je ešte nie skončený ex-lex — assentirka prvej nebude; ačkoľvek vyhlásená je na 2-ho júna, ale ešte nevedno či sa v ten čas obdrží. 2. V tej žiadosti pomôcť Vám nemôžeme.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8'45—8'20 kor., peštianska 8'40—8'00 kor., z Báčky 8'05 kor., banátská 8'10—8'30.

Jačmeň: na krm 6'15—6'10 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4'20 korún, hrubé 4'50 korún.

Strova: Fazula veľká biela a okruhlá po 9'75—11'00 brnavá 7'50—7'75, pestrá 9'25—10'00, drobná 9'70—8'95, cúdená 11'50—. Hrach: 9'50—12'00, lúpaný 20'—. Šušovica horšia 7'00—10'00, lepšia 15'00—17'—. Mak: 26'00—29'50, všetko po 50 klg.

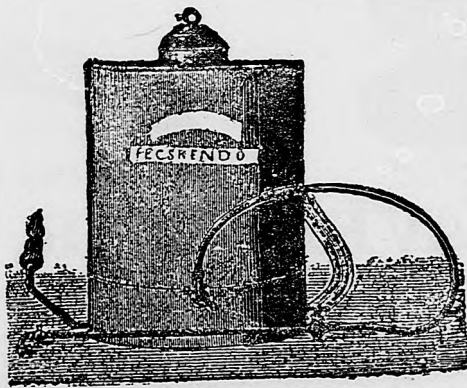
Petrolej trojkrížový 45'00, dvojkrížový 38'00 zl. 50 klg. netto.

Sviňská masť 50'00—50'50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48'— $\frac{4}{100}$ 48'75—, udená dobrá slanina 48'50— po 50 klg.

Do pozornosti majiteľom vinogradov!

Viacročná skúsenosť dosvedčila, že **najdokonalejšia, najtrvavejšia a najlacnejšia** striekačka proti Peronos-pore je Vermorel-ova

≡ **Striekačka „Cisár“** ≡

ktorá dosavád na každej výstave, kde bola vystavená, obdržala prvú prémii. Najnovší model z roku 1903 pozostáva z mocnej medenej putne nikloványmi časťkami. z jej umeleckého složenia je nie vystavená tomu, že sa medri pracou zapchá a tak následkom toho je nie vystavená reparácii. Objednať sa môže u **Pavla Sohr, Szill** (Somogym.). Objednávky aj na neskoršie zaslanie je radno už teraz zaslať, avš s me tak potom na šídaný čas zásielky riadne mohli vyb. víť.

≡ **Cena s balením len 11 zl.** ≡

Zásielky sa vybavujú na dobierku alebo za vopred poslané peniare **5-ročná záruka.**

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpáníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučáníu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po-
žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčoch, proti

Nietajní
prostriedok!

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bfadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparat upotrebiť.

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene-
nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Orgonista,

rim.-katol. náboženstva, 33-ročný, v organovaní a vo speve sbehlý, s dobrým hlasom, hľadá výlučne len organistovskú stanicu. Kto by organistu potreboval, nech sa obráti na ctenú redakciu týchto novín.

Predám krásneho býka,

zo šlachetnej fajty, ročiaka, licentovaného v 11. mesiaci krásneho zrastu a jemnej srsti, za jehož všetky chyby ručím. Je veľmi bystrý, 2 metre dlhý a primerane vysoký, pochádza z krve šlachetnej, zvlášte od dobrej dojky, čo na ňom každý znalec pozná. Stojí 120 zl., a na železnici pošle sa kamkoľvek.

Adressa:

Chromik Gergely,
Turzovka (Trencsén m.)**Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,**

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všecko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná
známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zľahujúcim kľúčom 20 kr. Diadal náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vypošovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.